ווי‌טש קומט אן

א ראמאן פון אמעריקאניש־אידישען לעבען פון עליאס טאבענקין

אידיש פון

ערא

(זיבעצעהנטע (פאָרטזעצונג)

איינמאָהל האָט זיך ווייט צוגעדרט מיט איהם איבער אידיש נעשיכטע, און אלעקס האָט איהם אָנגעקוקט ווי א וויל־דער. ער האָט קיין וואָרט ניט געוואוסט וועמען די פראָבלעמען, וועל־כע האָבען אינטערעסירט די דענקער און די פיהרער פון זיין ראסע. זיינע בלי־קען איבער רעליגיאָן זיינען געווישאָבן פון אונווישענהייט און צי־ניזם.

אהרן האָט איינגעזעהען, אז עס וועט ניט קיין ניי־טעטיג קרוכה־שאפט צווישען איהם און אלעקס'ן, טראָץ דעם איז ער נעוועזען צו ניט, אום ער זאָל איהם קענען צוריקווייזען, און ווייערער, — דאָ איז דאָך ניט איראָפּא, דאָ קלייבען דאָך ניט קיין עלטערען אויס די מענער פאר זיירע טעכטער. קלא־רא איז נעווען די איינציגע וואָס האָט נע־האָט איבער דעם צו זאָגען, און עס איז דאָרום נעווען א גאנץ לייכטע זאָך פאר דיעזען יונגען מאָן, וועלכער איז שוין אויפגעוועקט יעדע גרויסע שטאָרט אין די פראָייניגטע שטאָטען, צו בעעוויבערען דאָס מיידעל, וועמעס דיעות וועגען אמע־ריקָה זיינען ניט נענאָגנען ווייטער וויי ספּרייכּ וואָטער.

דעם זעלבען אבענד, נאָך אהרן'ס און כאשעם נעשפּרעך, האָט קלאָרא פערטהיים איהר מיטער, אז אלעקס שטיין האָט זיך איהר ערקלערהרט אין ליעבע.

„און, ער ווייל אז איהּ זאָל זיין א ״דשען־בריידּ", האָט זי צו צוגעגעבען דאָס בלוט מומענדיג איהר פּנים אריין.

קלארא איז נעוואָרען א כלה, און סוף ווי האָט זי חתונה נעהאט. דיעזער דאָטום איז אויסנעקליבען נעוואָרען צוי־ליעב עמיל'ן, וועלכער האָט נעראָדע־אירען פון דער שול, דעם נייב־צעהנטען פון דער חודש, און אהרן וויטטען איז די גראָדואירונג פון זיין זהן נעווען אזא וויכטיגע פאָסירונג, ווי דער טאָ־טערס התונה. וויטטע האָט שטארק נע־טענדיגט זיין אויפטרעטן, אבער דיי שמחה פון דיעזער פאָסירונג איז אביסעל פאר איהם צוישטערט נעוועזען, וויייל מיטן אין התרצען האָט ער בעטראכט ווי א כלה, די לייפערישע שטריכען פון אלעקס שטיינם כאראקטער.

אז זיין פרוי האָט איהם נעצייגט, דאָס נייע קליד, וואָס דער שניידער האָט נור וואָס נעברענגט, האָט אהרן אויפּריכטיג געפרובירט צו פּערזיכערען זיך מיט דעם. ער האָט נעוווסט צו פרעהען זיך מיט דער טאָ־טערס קומענדער התונה אבער זיין הארץ האָט אויף דיעזער פרייד ניט נעטענטפערט. זיין נערפען פלעגט נאָר דאָס־אָלס אפּט אוועקוואנדערען צום בוידעם שטויבּ, וואו עמיל איז נעוועסן פערטיפט אין זיינע ביכער, צוזאַמענדזיג זיך צו די עזואָמענס.

עמיל, שוין יעצט א בחור פון אכ־צעהן איז נעוועזען א בלייבער און א דארער. זיין נאָנצער נעבוי האָט אויס נעקוקט ווי בעלאדען מיט צרות. די אר־ביים זיינע איז איהם ניט אָנגענקומען שווער, אבער עם האָט שוין אזוי פא סירט, אז די לעקציעס, אנשטאָט צו זיין האָם ערשטע ביי איהם, האָבען פער נומען א לעצטע פלאץ, זייענדיג אין זיין נערענקען־וועלט א סארט נעבען־פראָדוקט. ער איז מיהר פערטיגער מירט נעוועזען אין די ביכער, וועלכע ער האָט נענומען אין דער ביבליאָטעק, און וועלכער האָט נעשלונגען גרויסען אפעטיט.

די ביכער, וועלכע ער האָט געלעזען זיי נען נעוועזען אויפלכע, וועלכע זיין לעהר־ער וואָלט אָנגערופען, אז זיי האָבען קיין שייכות מיט איהם. ער האָט געלע זען בעלעטריסטיק, נעשיכטע, פילאָזא־פיע. טהיאָלאָגיע האָט וויערער אויס־געבוים פאר איהם רומלאָנד, די רוס־כאָר וועלכע האָט אָנגעהויבען צו פער־שווינדען פון זייער זכרונות. קאָרליל האָט מיט זייער פּאָשטעלונגען וועגען דער גרויסקייט און די שרעקען פון דער פראָצעסוישער רעוואָלוציאָן, איהם בע הערשט, אָן כאָפּל האָט איהם ער־קלערט פיעל זאכען. וועגען וועלכע דער פעטער שמעון האָט מיט איהם גע־רעדט.

אלעקס שמיין, האָט נאָר וואָס גע־האט ערצומען א פלאץ אין דער וויטטע משפּחה, אזן שוין האָט ער זיך אָנגעהויי־בען אריינצוישיען אין זייערע עסקים, ער האָט נמוכט אויף יעדען מיטגליער ארויפצוזעהען זיין ווילען, צו הערשען מיט יעדען אויגען אן מיט אלעם. דער וויייל האָט ער זיך נעמומען צו עמיל'ן עם איז נעוועזען צוליעב דער פראָנע, וואס פאר א שטריכ זאָל אויפגעהט מען אין דעם אונווישענהייט.

ביי דער וויטטע פאמיליע איז עם שוין נעוועזען א בשלאָסענע זאך, או ענדיגען דעם נייב־צעהנטען פון דער שול, דעם נייב־צעהנטען פון דער חודש, און אהרן וויטטען איז די גראָדואירונג פון זיין זהן נעווען אזא וויכטיגע פאָסירונג, וויי דער טאָ־טערס התונה. וויטטע האָט שטארק נע־טענדיגט זיין אויפטרעטן, אבער דיי שמחה פון דיעזער פאָסירונג איז אביסעל פאר איהם צוישטערט נעוועזען, וויייל מיטן אין התרצען האָט ער בעטראכט ווי א כלה, די לייפערישע שטריכען פון אלעקס שטיינם כאראקטער.

אז זיין פרוי האָט איהם נעצייגט, דאָס נייע קליד, וואָס דער שניידער האָט נור וואָס נעברענגט, האָט אהרן אויפּריכטיג געפרובירט צו פּערזיכערען זיך מיט דעם. ער האָט נעוווסט צו פרעהען זיך מיט דער טאָ־טערס קומענדער התונה אבער זיין הארץ האָט אויף דיעזער פרייד ניט נעטענטפערט. זיין נערפען פלעגט נאָר דאָס־אָלס אפּט אוועקוואנדערען צום בוידעם שטויבּ, וואו עמיל איז נעוועסן פערטיפט אין זיינע ביכער, צוזאַמענדזיג זיך צו די עזואָמענס.

עמיל, שוין יעצט א בחור פון אכ־צעהן איז נעוועזען א בלייבער און א דארער. זיין נאָנצער נעבוי האָט אויס נעקוקט ווי בעלאדען מיט צרות. די אר־ביים זיינע איז איהם ניט אָנגענקומען שווער, אבער עם האָט שוין אזוי פא סירט, אז די לעקציעס, אנשטאָט צו זיין האָם ערשטע ביי איהם, האָבען פער נומען א לעצטע פלאץ, זייענדיג אין זיין נערענקען־וועלט א סארט נעבען־פראָדוקט. ער איז מיהר פערטיגער מירט נעוועזען אין די ביכער, וועלכע ער האָט נענומען אין דער ביבליאָטעק, און וועלכער האָט נעשלונגען מיט א גרויסען אפעטיט.

די ביכער, וועלכע ער האָט געלעזען זיי נען נעוועזען אויפלכע, וועלכע זיין לעהר־ער וואָלט אָנגערופען, אז זיי האָבען קיין שייכות מיט איהם. ער האָט נע